

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Приймальна комісія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

ДВНЗ «УжНУ», ректор

_____ проф. Володимир СМОЛАНКА

_____ 2024 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
для вступників на навчання для здобуття ОС магістр
за спеціальністю 014.07 Середня освіта. Географія
(на основі здобутого освітнього ступеня “бакалавр”, освітнього ступеня
“магістр”, освітньо-кваліфікаційного рівня “спеціаліст”)

РОЗРОБЛЕНО

Фаховою атестаційною комісією

з спеціальності 014.07. Середня освіта.

Географія

Голова комісії _____ Степан ПОП

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний фаховий іспит з географії передбачає перевірку з загальнотеоретичної і практичної підготовки вступників за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістр вищого навчального закладу за предметною спеціальністю 014.07 Середня освіта «Географія» у відповідності до Освітньої програми за цією спеціальністю, оновленої та затвердженої наказом ректора в установленому порядку (№ 229/01-04 від 18.04.2024).

На географічному факультеті навчальний процес здійснюється за кредитно-модульною системою у відповідності до Болонського процесу, за двох ступеневим рівнем підготовки фахівців («бакалавр», «магістр»), за денною та заочною формами навчання.

Основними завданнями підготовки здобувачів вищої педагогічної освіти з географії є формування фахових знань з географії та сучасних методів і технологій навчання, набуття вмінь їх застосовування у практичній професійній діяльності.

Для досягнення вище означених завдань передбачається систематичне формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та практичних вмінь географічної науки і методики її навчання (вивчення географічних законів і закономірностей, основних термінів і понять, а також сучасних педагогічних методів і технологій навчання). У відповідності до цього науково-педагогічними працівниками випускової кафедри фізичної географії та раціонального природокористування географічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» складена програма вступного фахового іспиту з географії, до якої у логічній послідовності включені основні розділи приведених нижче дисциплін, які вивчались на першому (бакалаврському) рівні.

Здобувач вищої освіти - вступник під час іспиту повинен **проявити:**

- знання основних географічних законів і закономірностей у природі і суспільстві;
- знання основних термінів і понять з дисциплін географічного змісту та педагогіки;
- вміння аналізувати географічну інформацію з використанням географічних карт і атласів, географічної літератури, аналізувати супутню інформацію та застосовувати її у географічних дослідженнях та при навчанні географії у ЗЗСО;
- вміння користуватися географічним обладнанням і приладами.

2. ПЕРЕЛІК ФАХОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, З ЯКИХ ПРОВОДИТЬСЯ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ:

1. Загальне землезнавство.
2. Геологія загальна та історична.
3. Геоморфологія і палеогеографія.
4. Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів.
5. Загальна гідрологія.
6. Метеорологія та кліматологія.
7. Фізична географія материків та океанів.

8. Географічне країнознавство.
9. Фізична географія України.
10. Географія населення. Історична географія з основами етнографії.
11. Географія природно-ресурсного потенціалу (ПРП) України.
12. Регіональна економічна та соціальна географія України та світу.

3. ТЕМИ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Дисципліна: *Загальне землезнавство*

Тема 1. Фігура і розміри Землі. Географічне значення фігури Землі, її розмірів. Обертання Землі навколо осі і його наслідки. Доба як основна одиниця часу. Час місцевий, поясний, всесвітній. Обчислення місцевого часу. Часові пояси. Рух Землі навколо Сонця. Освітленість Землі Сонцем. Пояси освітленості. Полуденна висота Сонця над горизонтом і її обчислення.

Тема 2. Сонячна радіація – головне джерело енергії у географічній оболонці. Зміни сонячної радіації в атмосфері: вбирання, відбиття, розсіювання. Закономірності розподілу сонячної радіації біля земної поверхні.

Альbedo. Випромінювання радіації поверхнею Землі. Зустрічне випромінювання. Ефективне випромінювання, тепличний (оранжерейний) ефект атмосфери. Радіаційний баланс та його складові. Закономірності розподілу радіаційного балансу. Тепловий режим підстилаючої поверхні і атмосфери. Зміни температури повітря з висотою, інверсія температури та її види. Добовий і річний хід температури повітря та їх зонально-регіональні особливості. Типи річного ходу температури. Закономірності розподілу температури повітря. Теплові пояси.

Тема 3. Вода в атмосфері. Характеристики вологості повітря. Випаровування та випаровуваність. Добовий і річний хід вологості на різних широтах. Атмосферні опади, їх види. Генетична класифікація опадів. Закономірності розподілу опадів на Землі. Типи річного ходу. Атмосферне зволоження.

Тема 4. Атмосферний тиск. Закономірності розподілу тиску на підстилаючу поверхню. Формування повітряних мас, "зональні типи" повітряних мас та їх характеристика. Морське та континентальне повітря. Теплі і холодні атмосферні фронти, їх міграція за сезонами, роль у формуванні кліматичних поясів. Циклони, їх утворення і розвиток. Циклони тропічних і позатропічних широт. Антициклони, їх розвиток. Загальна циркуляція атмосфери. Система західного переносу. Зони конвергенції і дивергенції повітряних мас. Пануючі вітри (пасати, західні вітри помірних широт, східні вітри), Мусонна циркуляція.

Тема 5. Клімат. Процеси і фактори кліматоутворення та їх характеристика.

Тема 6. Гідросфера. Об'єм і структура гідросфери. Кругообіг води в природі, його значення для географічної оболонки. Тепловий режим океанів і морів, закономірності розподілу температури на поверхні і в товщі вод океану. Динаміка океанських вод.

Тема 7. Річка і річкові системи. Фізико-географічні фактори річкового стоку. Розподіл річкового стоку на Землі. Зональні типи водного режиму річок.

Тема 8. Географічна оболонка. Загальні закономірності будови і розвитку географічної оболонки: єдність і цілісність, кругообіг речовин і енергії, ритмічність, полярна асиметрія. Основні етапи розвитку географічної оболонки, її закономірності.

Тема 9. Географічні пояси і зони Землі, їх коротка характеристика. Фізико-географічне районування. Основні принципи і методи фізико-географічного районування. Система таксономічних одиниць у фізичній географії.

Тема 10. Поняття про ландшафт. Роль різних компонентів у формуванні ландшафтів. Географічне середовище і суспільство. Проблема взаємодії суспільства і природи. Сутність проблеми раціонального природокористування, її глобальний і регіональний характер.

Дисципліна: *Геологія загальна та історична*

Тема 1. Проблема часу в історичній геології. Геохронологія і стратиграфія. Абсолютний та відносний вік Землі. Геохронологічна таблиця. Основні положення теорії тектоніки літосферних плит та теорії геосинкліналей.

Тема 2. Еволюція літосфери і рельєфу. Виникнення та розвиток земної кори. Теорія динамічної акреції та теорія збільшення. Основні орогенези в розвитку Землі. Плити, щити, старі і молоді платформи.

Тема 3. Еволюція атмосфери, гідросфери. Виникнення і генезис атмосфери, гідросфери. Зміна хімічного складу. Клімат палеозою, мезозою, кайнозою. Таласократичні та теократичні епохи в історії Землі.

Тема 4. Еволюція біосфери. Час і гіпотези виникнення життя. Етапи розвитку життя на Землі. Еволюція рослинного світу в докембрії, палеозої, мезозої, кайнозої. Еволюція тваринного світу в докембрії, палеозої мезозої, кайнозої.

Тема 5. Корисні копалини, їх типи, пошуки, прогнозування. Екологічні проблеми, що пов'язані з використанням корисних копалин. Методи відтворення антропогенних ландшафтів.

Дисципліна: *Геоморфологія та палеогеографія*

Тема 1. Літосфера - складова частина географічної оболонки. Сучасні уявлення про літосферу. Основні риси земної поверхні. Планетарні мега-, макро-, мезо- і мікроформи рельєфу.

Тема 2. Рельєфоутворення, Основні джерела рельєфоутворення (внутрішня енергія Землі, сонячна енергія, сила тяжіння, космічні фактори).

Тема 3. Планетарний рельєф Землі, основні елементи материків, океанічних западин. Закономірності розташування і співвідношення материків, океанів, гір, рівнин наземній кулі. Морфоструктура суші. Класифікація рівнинної і гірської морфоструктури за ознаками.

Тема 4. Класифікація морфоскульптурного рельєфу за походженням. Флювіальний, криогенний, суфозійний, еоловий, гляціально-нівальний, гравітаційний, карстовий рельєф як відтворення загального процесу денудації. Закономірності морфоскульптурного рельєфу Землі.

Дисципліна: *Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів*

Тема 1. Поняття про ґрунт як особливе природно-історичне тіло. Методологія і методи вивчення ґрунту. Зв'язок ґрунтознавства з іншими науками.

Тема 2. Мінеральна речовина ґрунту і ґрунтоутворювальних порід. Основні типи і склад материнських порід. Вивітрювання гірських порід.

первинні і вторинні мінерали. Фізичні властивості ґрунтів. Хімічний склад мінеральної частини ґрунту.

Тема 3. Органічна речовина ґранту. Джерела гумусу у ґрунті. перетворення органічних решток, процеси гумусотворення. Склад та властивості гумусу. екологічне значення гумусу та регулювання його вмісту. Родючість ґрунту.

Тема 4. Рідка та газова фази ґрунту. Форми води в ґрунті та водно- фізичні властивості ґрунту. Типи водного режиму. Стан і види води в ґрунтах. Ґрунтове повітря. Повітряний режим.

Тема 5. Морфологія ґрунтів. Фазовий склад ґрунту. Морфологічні ознаки генетичних горизонтів. Ґрунтовий профіль, ґрунтові горизонти.

Тема 6. Загальна схема ґрунтоутворення. Класифікація і діагностика ґрунтів. Класифікаційні одиниці ґрунту. Ґрунтово-географічне районування. Зональність, вертикальна поясність, азональність, інтразональність ґрунтів.

Тема 7. Ґрунти України. Ґрунти зони мішаних лісів. Ґрунтовий покрив лісостепової зони. Властивості та типи ґрунтів степової зони України. Ґрунти Карпат і Криму.

Дисципліна: Загальна гідрологія

Тема 1. Вступ. Теорії утворення води. Властивості води та льоду. Водні ресурси Землі. Кругообіг води в природі. Історія гідрології. Фундаментальні поняття гідрології. Основні закони руху природних вод.

Тема 2. Гідрологія підземних вод.
Класифікація підземних вод. Характеристика основних типів підземних вод. Основні закони руху підземних вод. Утворення підземних вод та їх зв'язок з поверхневими водами. Водний баланс в підземних горизонтах. Особливості використання підземних вод. Екологічні проблеми водоносних горизонтів.

Тема 3. Гідрологія річок.
Основні поняття гідрології річок. Типи річок та їх розповсюдження на Землі. Водний баланс басейну річки. Коливання стоку річок. Основні закони руху води та наносів. Основні фактори зміни русла. Вплив сезонних змін температури.

Тема 4. Гідрологія озер.
Озера, їх утворення та розповсюдження на Землі. Класифікація озер. Основні гідрологічні процеси в озерах. Баланс водних мас озера. Основні типи водосховищ та їх розповсюдження. Водний, тепловий та льодовий режим водосховищ. Вплив озер та водосховищ на річковий стік. Екологічні проблеми озер та водосховищ.

Тема 5. Будова боліт та етапи їх розвитку. Гідрологічний режим боліт. Роль боліт в гідрологічних процесах на суші. Екологічні проблеми боліт.

Тема 6. Гідрологія льодовиків. Походження льодовиків та їх класифікація. Структура льодовиків та їх розвиток. Баланс льоду та води в льодовиках. Основні процеси в льодовиках. Використання льодовиків людиною. Екологічні проблеми льодовиків.

Тема 7. Моря та океани, їх класифікація. Води Світового океану та їх властивості. Будова та рельєф дна Світового океану. Донні відкладення. Морський лід, його утворення та властивості.

Дисципліна: Фізична географія материків та океанів

Тема 1. Фізична географія океанів. Основні напрямки досліджень географії океанів. Екологічні проблеми. Основні риси природи Тихого, Атлантичного, Індійського та Північного Льодовитого океанів.

Тема 2. Фізична географія материків. Загальний і регіональний огляд. Структура і зміст, характеристика регіону. Послідовність вивчення компонентів природи у загальному огляді материків: фізико-географічне положення, геологічна будова, рельєф, корисні копалини, клімат, внутрішні води, ґрунтовий покрив, рослинність, тваринний світ, особливості просторової диференціації природи, фізико-географічне районування.

Тема 3. Антарктида. Фізико-географічний огляд.

Тема 4. Євразія. Фізико-географічний огляд. Європейський сектор Арктики і Субарктики. Північна і Середня Європа. Середземномор'я. Східна Європа. Азіатський сектор Арктики, Північна Азія, Південно-Західна Азія, Південна Азія, Південно-Східна Азія.

Тема 5. Північна Америка. Фізико-географічний огляд. Американський сектор Арктики. Позакордільський Схід. Кордільський Захід. Центральна Америка.

Тема 6. Південна Америка. Фізико-географічний огляд. Панамериканський Схід. Андійський Захід.

Тема 7. Африка. Фізико-географічний огляд. Північна Африка. Центральна Африка. Східна Африка. Південна Африка. Видатні географі-дослідники та мандрівники. Значення експедиції у вивченні природи материків та окремих регіонів.

Тема 8. Австралія. Фізико-географічний огляд. Західно-Австралійське плоскогір'я. Центральна низовина. Великий Вододільний хребет.

Дисципліна: Географічне країнознавство

Тема 1. Види краєзнавства за змістом (географічне, історичне, екологічне, літературне, археологічне, біологічне тощо). Краєзнавство в системі навчально-виховної роботи в школі.

Тема 2. Суть і значення краєзнавчого принципу навчання в географічній освіті. Педагоги і вчені-географи щодо суті краєзнавчого принципу навчання. Принципи і загальні положення організації шкільної краєзнавчої роботи. Програма вивчення краю, її загальна структура і зміст. Основні напрями, методи і форми вивчення рідного краю.

Тема 3. Вивчення природи рідного краю. Комплексна фізико-географічна характеристика своєї області. Типові риси природи ландшафтів свого краю та палеогеографічних умов їх розвитку.

Тема 4. Аналіз природних умов і природних ресурсів краю та оцінка можливостей їх використання. Екологічні проблеми рідного краю, причини, стан, шляхи вирішення. Природо заповідний фонд краю та динаміка розвитку.

Тема 5. Історичне краєзнавство, предмет, мета, завдання і значення. Основні етапи освоєння і заселення території краю.

Тема 6. Особливості економіко-географічного положення краю та їх вплив на історію заселення і соціально-економічного розвитку краю. Населення краю, його чисельність, структура, розміщення.

Тема 7. Розвиток різних видів мистецтва на території краю. Етнографічне краєзнавство, його значення і завдання. Вивчення народних традицій і обрядів.

Тема 8. Топонімічні краєзнавчі дослідження. Класифікація топонімів (гідроніми, ононіми, ойконіми). Природні топоніми як відображення особливостей природних умов рідного краю. Класифікація топонімів за мовною ознакою як відображення історії освоєння і заселення території краю. Антропоніми, які пов'язані з видатними людьми рідного краю.

Дисципліна: Фізична географія України

Тема 1. Географічне положення України. Розміри території і крайні точки. Географічний центр України. Протяжність кордонів держави.

Тема 2. Геологічна будова території України. Історія розвитку території, поширення гірських порід. Розвиток форм рельєфу і поверхні. Неотектонічні рухи, сейсмічні явища.

Тема 3. Основні форми поверхні України. Низовини. Височини. Приуроченість низовин, височин, гір до геологічних структур. Морфологічні особливості Карпатських і Кримських гір, їх геологічна будова і вік.

Тема 4. Корисні копалини. Залежність залягання корисних копалин від геологічної будови території України. Паливні ресурси. Перспективні нафтогазоносні провінції України. Залізородні ресурси, основні залізородні басейни. Нерудні та будівельні матеріали. Економічна оцінка ресурсів надр України.

Тема 5. Загальна характеристика клімату України. Територіальні відміни клімату. Кліматичні пояси і області. Клімат рівнинних і гірських територій. Несприятливі та стихійні кліматичні явища.

Тема 6. Внутрішні води, природні фактори їх формування та розподілу. Основні річки країни та їх басейни. Регіональні особливості і відміни. Особливості водного режиму річок України. Озера, лимани, ставки. їх господарське значення, Болота України, їх використання. Підземні і ґрунтовні води.

Тема 7. Закономірність розміщення ґрунтів України, їх походження. Основні типи ґрунтів. Вплив ґрунтових ресурсів на розвиток та спеціалізацію сільського господарства. Меліорація ґрунтів. Охорона ґрунтів.

Тема 8. Несприятливі фізико-географічні процеси, фактори їх формування, їх види. Посухи і суховії. Ерозійні процеси, зсуви, селі. Карст, заболочування, вторинне засолення ґрунтів.

Тема 9. Класифікація ландшафтів України. Фізико-географічне районування. Зональні і атональні одиниці фізико-географічного районування (зони, підзони, провінції, області).

Тема 10. Характеристика природних зон України: географічне положення, межі і розміри. Характерні риси зон та їх окремих компонентів.

Тема 10. Характеристика Кримських і Карпатських гір: географічне положення, розміри, особливості природних умов і ресурсів.

Дисципліна: Географія населення. Історична географія з основами етнографії.

Тема 1. Населення як об'єкт вивчення географічних наук. Зв'язок географії населення з іншими науками. Закони народонаселення.

Тема 1. Расовий та етнічний склад населення. Раса як антрополого-біологічна категорія. Розподіл населення світу на раси. Географія рас. Географія етносів.

Тема 1. Чисельність та відтворення населення. Відтворення населення. Типи відтворення. Віковий та статевий склад населення. Демографічна ситуація і політика.

Тема 1. Економічно активне населення та фактори, що визначають його склад та кількість. Структура зайнятості працездатного населення. Баланс трудових ресурсів. Освітня структура населення. Професійна структура населення.

Тема 1. Розміщення населення і міграції. Розміщення населення – наслідок господарського освоєння Землі. Природні та соціально-економічні фактори розміщення населення. Сучасне розселення населення на території Землі. Міграції населення, їх причини. Види міграцій. Вплив міграцій на склад і відтворення населення.

Тема 1. Системи розселення та їх географічні форми. Сучасні наукові уявлення про системи розселення та їх географічні форми. Типи населених пунктів. Територіальні системи міських поселень. Сільське розселення, типи сільських поселень

Дисципліна: *Географія світового господарства*

Тема 1. Загальні знання про комплекси: паливно-енергетичний, металургійний, машинобудівний, хімічний. Склад цих комплексів та їх галузева структура. Основні принципи та фактори розміщення промисловості.

Тема 2. Паливно-енергетичний комплекс. Структура та особливості розміщення. Паливно-енергетичний баланс. Паливна промисловість: вугільна, нафто- та газодобувна, торф'яна та нафтопереробна. Електроенергетика, види електростанцій та їх розміщення. Використання нетрадиційних видів енергії.

Тема 3. Металургійний комплекс. Чорна металургія: особливості промислового виробництва. Галузеві регіони коксохімії, виробництва чавуну, сталі і прокату. Особливості виробництва кольорових металів.

Тема 4. Технологічні особливості машинобудівного комплексу. Проблеми та перспективи подальшого розвитку.

Тема 5. Особливість функціонування хімічної та нафтохімічної промисловості. Основні галузі промисловості та їх техніко-економічні особливості.

Тема 6. Транспортний комплекс: особливості функціонування і розвитку. Технологічні особливості функціонування автомобільного, залізничного, річково-морського, авіаційного і трубопровідного.

Тема 7. Комплекс виробництв конструкційних матеріалів і хімічних продуктів. Структура комплексу та особливості функціонування.

Тема 8. Особливості функціонування лісової, деревообробної і целюлозно-паперової промисловості. Проблеми та перспективи розвитку.

Тема 9. Особливості виробництва промисловості будівельних матеріалів. Проблеми та перспективи подальшого розвитку.

Тема 10. Основи сільськогосподарського виробництва. Особливості виробництва у рослинництві і тваринництві. Особливості виробництва і функціонування агропереробного комплексу.

Дисципліна: *Економічна та соціальна географія України та світу*

Тема 1. Економіко-географічне та політико-географічне положення України. Оцінка природно-ресурсного потенціалу України.

Тема 2. Демографічна ситуація в Україні: чисельність населення, статевовікова структура, природний рух, міграція. Національний склад.

Тема 3. Господарство України. Промисловість, основні принципи і фактори її розміщення. Особливості галузевої і територіальної структури. Паливно-енергетичний комплекс. Структура комплексу, особливості розміщення. Паливно-енергетичний баланс України, проблеми сучасності та перспективи розвитку.

Тема 4. Металургійний комплекс України. Його структура, особливості і фактори територіального розміщення. Чорна металургія, кольорова металургія. Економіко-географічна оцінка сировинної бази та перспективи її раціонального використання.

Тема 5. Машинобудівний комплекс України. Галузева структура, основні структурні зміни, особливості територіальної структури. Принципи та фактори розміщення провідних галузей. Основні райони, вузли та центри. Проблеми та перспективи подальшого розвитку.

Тема 6. Хімічна та нафтохімічна промисловість. Основні галузі, райони і центри територіальної концентрації. Проблеми та перспективи подальшого розвитку.

Тема 7. Комплекс виробництв конструкційних матеріалів і хімічних продуктів. Структура комплексу та особливості розміщення.

Тема 8. Лісова, деревообробна і целюлозно-паперова промисловість. Основні центри, проблеми та перспективи розвитку.

Тема 9. Промисловість будівельних матеріалів. Географія, галузева та територіальна структура, проблеми та перспективи подальшого розвитку.

Тема 10. Агропромисловий комплекс України, його структура, проблеми. Характеристика основних сфер АПК.

Тема 11. Транспортний комплекс України. Основні види транспорту, транспортні коридори і транспортні вузли. Проблеми, пов'язані з окупацією частини території України.

Тема 12. Зовнішньоекономічні зв'язки України, їх види.

Тема 13. Адміністративно-територіальний устрій та економічне районування України. Особливості формування адміністративно-територіального устрою та економічних районів.. Адміністративно-територіальна реформа в Україні.

Тема 14. Особливості сучасного розвитку економічних районів України:

Донецький, Придніпровський, Північно-Східний, Столичний, Причорноморський, Карпатський, Подільський, Центральнo-український, Західно-поліський (Північно-Західний).

Тема 15. Політична карта світу. Основні етапи формування політичної карти світу (на прикладах Європи, Азії, Африки, Америки). Утворення та розпад світової системи соціалізму, колоніальної системи, їх відображення на політичній карті. Групування і типологія країн сучасного світу. Основні типи країн світу. Сучасне міжнародне становище і політична карта світу. Міжнародні організації та їх значення.

Тема 16. Світові природні ресурси, головні регіони їх розміщення. Значення природних умов і ресурсів для розвитку і спеціалізації господарства країн і регіонів. Екологічні проблеми людства та шляхи їх вирішення

Тема 17. Географія промисловості світу. Основні риси розвитку і розміщення провідних галузей промисловості в умовах науково-технічної революції. Основні риси розвитку і розміщення промисловості в різних типах країн світу. Головні промислові райони світу.

Тема 6. Географія сільського господарства. Природні, соціальні та економічні фактори, які впливають на розміщення провідних галузей в світі. Сільськогосподарське районування. Відмінності в рівні розвитку, структурі і розміщенні сільського господарства в країнах світу.

Тема 18. Глобальні проблеми людства. Фактори виникнення глобальних проблем людства. Проблема збереження миру. Ядерні держави світу. Локальні воєнні конфлікти. Енергетична криза та пошук шляхів її вирішення. Продовольча проблема та шляхи забезпечення продовольством населення окремих регіонів світу. Ресурсна проблема, шляхи її вирішення. Екологічні проблеми, їх прояв і шляхи вирішення. Концепція сталого розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.). Проблема використання простору і ресурсів Світового океану. Глобальні проблеми народонаселення.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступні випробування проводяться фаховою предметною комісією у вигляді тестування. Тестові завдання для фахового вступного випробування готуються випусковою кафедрою та затверджуються завчасно Приймальною комісією. Вступне випробування проводиться у строки передбачені Правилами прийому до ДВНЗ «УжНУ». Вступники отримують екзаменаційний білет і виконують тестові завдання впродовж часу визначеного Приймальною комісією. Вступник отримує екзаменаційний білет, який містить 20 тестових завдань. Вірне виконання усіх тестових завдань оцінюється в 200 бальній шкалі з розрахунку 100 балів плюс по 5 балів за кожен правильну відповідь із 20 тестів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антонов В.С. Короткий курс загальної метеорології. Навчальний посібник. - Чернівці: Рута, 2004. - 336 с.
2. Багров М. В., Боков В. О., Черваньов І. Г. Землезнавство. - К.: Либідь, 2000. - 464 с.
3. Біленко Д.К. Основи геології та мінералогії. Вид. 3-тє. К.: Вища школа, 1973.
4. Винокур І. С., Телегін Д.Я.. Археологія України: Підручник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 480 с.
5. Воропай Л.І. Досвід проведення історико-географічних досліджень // Фізична географія та геоморфологія. – К.: Вища школа, 1976. – Вип. 15. – С. 16-21.
6. Второв П. П., Дроздов М. М. Біогеографія. - К.: Вища школа, 1982.
7. Галай И.П., Жучкевич В.А., Рылюк Г.Я. Физическая география материков и океанов. – Мн.: Университетское. Ч.2., 1988. – 366 с.
8. Гродзинський М.Д. Основи ландшафтної екології: Підручник. - К.; Либідь, 1993.-224 с.
9. Гродзинський М.Д. Пізнання ландшафту: Місце і простір: Монографія у 2-ох т. - К.: «Київський університет», 2005. – Т.1. – 431 с., Т.2. – 503 с.
10. Гудзеляк І. Географія населення. Навчальний посібник / Гудзеляк Ірина. – Львів, 2008. – 232 с.
11. Гуржій І.О., Молодчиков О.В. Стан і завдання історико-географічних досліджень на Україні // Український історико-географічний збірник. – К.: Наук. думка, 1971. – Вип. 1. – С. 3-33.
12. Гуцуляк В.М. Основи ландшафтознавства: Навч. посібник. - Київ: НКМ ВО, 1992. -60с.
13. Гуцуляк В.,М. Ландшафтознавство: теорія і практика: Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2005. – 124 с.
14. Гуцуляк В.М. Ландшафтна екологія: Геохімічний аспект. – Чернівці: Рута, 2002. – 272 с.
15. Гуцуляк В.М. Ландшафтознавство: Навч. посібник. - Чернівці: Рута, 2005.-124с.
16. Денисик Г.І. Антропогенні ландшафти Правобережної України. – Вінниця: Арбат, 1998. – 292с.
17. Дж. Ханвелл, М. Ньюсон. Методи географических исследований.
18. Дністрянський М.С. Етногеографія України. – Львів: Видавнич. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 232 с.

19. Жупанський Я.І. Географічні відомості і географія в Україні в давні часи: конспект лекцій. – Чернівці: ЧДУ, 1992.
20. Жупанський Я.І. Історія географії в Україні: Навч. посібник. – Львів: Світ, 1997.
21. Заставецька О. В. Географія населення України. Навчальний посібник / Заставецька О. В., Заставецький Б. І., Ткач Д. В. – Тернопіль, 2003. – 149 с.
22. Заставний Ф.Д. Географія України: У 2-х книгах. – Львів: Світ, 1994. – 472 с.
23. І.М.Овчаренко, О.В.Заставецька, Б.І. Заставецький. Вивчення своєї області в курсах шкільної географії (Методичні рекомендації для учителів географії) – Тернопіль, 1988. – 69с. Джаман В.О, Косташук І.І. Національна структура населення етноконтактних зон: монографія / В.О.Джаман, І.І.Косташук – Чернівці:ЧНУ, 2009. – 288с.
24. Круль В. Краєзнавство: матеріали для практичних і семінарських занять та вказівки до їх виконання /За ред. Я. Жупанського. – Чернівці: Рута, 1998. – 158 с.
25. Круль В.П. Краєзнавство: історична географія. Конспект лекцій /За ред. Я.І. Жупанського. – Чернівці: ЧДУ, 1999. – 107 с.
26. Круль В.П. Краєзнавство: регіональний огляд. Конспект лекцій. Частина 1. – Чернівці: Рута, 2001. – 88 с.
27. Круль В.П. Краєзнавство: регіональний огляд. Конспект лекцій. Частина 2. – Чернівці: Рута, 2002. – 88 с.
28. Круль В.П. Краєзнавство: регіональний огляд. Конспект лекцій. Частина 3. – Чернівці: Рута, 2003. – 88 с.
29. Круль В.П. Ретроспективна географія поселень Західної України: Монографія. – Чернівці: Рута, 2004. – 382 с.
30. Круль В.П. Ретроспективна географія поселень Західної України: Монографія. – Чернівці: Рута, 2004. – 382 с.
31. Кукурудза С. І. Біогеографія: Підручник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2006.
32. Міхелі С.В. Основи ландшафтознавства. – Київ-Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2002. – 180 с.
33. Мольчак Я.О., Ільїн Л.В. Загальне землезнавство. Луцьк: Вежа, 1997.
34. Олійник Я.З., Федорищак Р.Л., Шищенко П.Т. Загальне землезнавство. — К.: Знання-Прес, 2003. — 247 с.
35. Охорона навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів в Україні. – К.: Знання, 2001. – 113 с.
36. Паламарчук М.М., Паламарчук О.М. Економічна і соціальна географія України з основами теорії. – К.: Знання, 1998. – 415 с.
37. Поп С.С. Природні ресурси Закарпаття. –Ужгород: «Карпати», 2009. – 340 с; іл.32
38. Ратушняк Г.С. Топографія з основами картографії: Навчальний посібник / Г.С. Ратушняк. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003 – 208 с.
39. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. – у 3-х част.: підручник / В.П. Руденко/ – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 552 с.
40. Сафранов Т.А. Екологічні основи природокористування. – Львів: —Новий Світ - 2000, 2004. – 248 с.
41. Свинко Й.М., Сивий М.Я. Геологія: Підручник. – К.: Либідь, 2003. – 480 с.
42. Соціально-економічна географія України / За ред. проф. Шаблія О.І. – Львів: Світ, 2000. – 680 с.
43. Соціально-економічна географія України: навчальний посібник / за ред. О. І. Шаблія // Львів: Світ, 2000. – 680 с.
44. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії: Навч. посіб. – Одеса: Астропринт, 2001.
45. Чернюк Г., Лихолат В. Метеорологія і кліматологія. Навчальний посібник для географічних факультетів вищих навчальних закладів. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. – 112 с.
46. Шищенко П.Г. Прикладная физическая география. - К.: Вища школа, 1988.- 192с.
47. Шаблій О.І. Основи загальної суспільної географії. Підручник / Олег Іванович Шаблій // Львів: Видавничий центр Львівського національного університету ім. І. Франка, 2003. – 444 с.